

Pöytäkirja

VN/26527/2023

12.3.2024

Kansalaisjärjestöstrategia OM140:00/2023

Työryhmän kokous 2/2024

Aika Tiistai 13.2.2024 klo 9.01–10.48

Paikka Teams (etäkokous)

Työryhmän jäsenet
(varajäsenet suluissa)

Pekka Timonen, oikeusministeriö, puheenjohtaja
(~~Johanna Suurpää~~, oikeusministeriö, varapuheenjohtaja)
Risto Alatarvas (Sanna Malkki), valtioneuvoston kanslia
Ari Evwaraye (Eeva Koivunen), sisäministeriö
Outi Hakanen (Katja Ahlfors), ulkoministeriö
~~Heta Elena Heiskanen~~ (Anu Häkli), ympäristöministeriö
Tiina Kivisaari, opetus- ja kulttuuriministeriö
Pauliina Pussinen (~~Markku Mölläri~~), valtiovarainministeriö
Olli Rusanen (Marikaisa Tiilikainen), puolustusministeriö
~~Mona Särkelä~~ (Jaakko Kiilunen), sosiaali- ja terveysministeriö
Varpu Taarna, työ- ja elinkeinoministeriö
Sami Tantarimäki, maa- ja metsätalousministeriö
Niklas Wilhelmsson (Jyrki Jauhiainen), oikeusministeriö

Asiantuntijajäsenet
(varajäsenet suluissa)

Emmanuel Sibomana (Jaana Vasama), Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO
Taina Susiluoto (Riitta Kittilä), Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE

Kutsutut asiantuntijat

Maija Faehnle, Suomen ympäristökeskus
Pasi Mäenpää, Helsingin yliopisto

Sihteerit

Peter Kariuki, oikeusministeriö
Oula-Antti Labba, oikeusministeriö
Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö
Mikko Lehtonen, oikeusministeriö

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

ESITYSLISTA

- 1 KOKOUKSEN AVAAMINEN JA LÄSNÄOLIJOIDEN TOTEAMINEN**

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.01, ja sihteeristö kirjasi läsnäolijat.
- 2 ESITYSLISTAN HYVÄKSYMINEN**

Päätös: Hyväksyttiin 6.2.2024 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi.
- 3 EDELLISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJAN HYVÄKSYMINEN**

Strategiatyöryhmän edellinen kokous 1/2024 järjestettiin 17.1.2024.

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen 1/2024 pöytäkirja ja julkaistiin se hankesivulla.

Liite 1: Strategiatyöryhmän pöytäkirja 1/2024 17.1.2024
- 4 STRATEGIATYÖRYHMÄN KOKOONPANOON TÄYDENTÄMINEN**

Päätös: Ulkoministeriön yksikönpäällikkö Katja Ahlfors nimettiin ulkoministeriön johtavan asiantuntijan Outi Hakasen varajäseneksi.

Päätös: Oikeusministeriön erityisasiantuntija Mikko Lehtonen nimettiin työryhmän sihteeriksi.

Liite 2: Päätös strategiatyöryhmän kokoonpanon täydentämisestä
- 5 KANSALAI SJÄRJESTÖSTRATEGIAN LUONNOS**

Strategiatyöryhmä käsitteli kansalaisjärjestöstrategian ensimmäisen luonnoksen Mikko Lehtosen ja Maria Wakeham-Hartosen esittelyn perusteella. Luonnosta käytetään talven ja kevään 2024 kuulemisten suunnittelussa ja toteutuksessa. Strategialuonnosta kirjoitetaan prosessimaisesti valmistele van vuoropuhelun aikana.

Päätös: Merkittiin kansalaisjärjestöstrategian luonnos ja siitä käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 3: Kansalaisjärjestöstrategian luonnos

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Kansalaisjärjestöstrategian valmistelu etenee hyvin ja luonnoksessa on työryhmän mielestä oikeita asioita, kun tehdään hallitusohjelman mukaista ja hallitusohjelmakauden 2024–2027 kestäväää strategiaa. Luonnoksessa on kuvattava vielä vahvemmin kansalaisjärjestöjen monimuotoisuutta ja monipuolisuutta. Esimerkiksi kansainvälisyys ja kestävä kehitys on tarpeen nostaa esiin. Vaikka luonnoksen näkökulmana on mahdollistava hallinto, luonnoksessa pitäisi pystyä kuvaamaan myös kansalaisjärjestöjä mahdollistajina ja aktiivisina (kansalais-)yhteiskunnan toimijoina.

Strategialuonnoksen alkuun sisällytetään maininta ennakoinnista ja tulevaisuustyöstä, jota tehtäisiin strategian toimeenpanon ja seurannan aikana. Nyt valmisteltavan strategian lisäksi tarvittaisiin laajempaa, visioivaa keskustelua kansalaisjärjestöjen elinvoimaisuudesta. Sitä perustelisi myös strategian ripeä valmisteluaiakataulu. Esimerkiksi mahdollinen seurantaryhmä voisi käydä visioivaa keskustelua kansalaisyhteiskunnan tilasta ja tulevaisuudesta. Osa kansalaisjärjestöistä on murros- ja muutostilassa, ja niillä voi olla edessään esimerkiksi rakenteellisia muutoksia. Apuun ja osaamiseen on kiinnitettävä huomiota.

Sihteeristö päivittää strategialuonnosta ja lisää sen työryhmän työtilaan keskustelua ja kommentointia varten. Valmistelussa otetaan huomioon työryhmän toive selkeästä kielestä ja passiivin välttämisestä. Työryhmä käsittelee strategialuonnoksen seuraavan version kokouksessaan 3/2024, mihin mennessä työryhmän jäseniä pyydetään myös käymään sisäistä keskustelua organisaatioissaan tavoitteista ja toimenpiteistä. Työryhmän jäsenet voivat evästää sihteeristöä myös kokousten välillä.

Strategialuonnokseen on suunniteltu suosituksia kunnille ja hyvinvointialueille. Sihteeristö on yhteydessä sekä Suomen Kuntaliittoon että Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:hyn sidosryhmätapaamisten järjestämiseksi.

6 MINISTERIÖKOHTAISET TAPAAMISET

Strategiatyöryhmän sihteeristö tapaa muiden ministeriöiden asiantuntijoita käydäkseen kansalaisjärjestöstrategiaa valmistelevaa vuoropuhelua.

Ministeriökohtaiset tapaamiset järjestetään tammikuun ja helmikuun aikana. Tähän mennessä on tavattu sisäministeriö, valtiovarainministeriö ja valtioneuvoston kanslia. Strategiatyöryhmä kävi ensimmäisen tapaamisista kirjoitetun keskusteluyhteenvedon lävitse Mikko Lehtosen ja Maria Wakeham-Hartosen esittelyn perusteella.

Päätös: Merkittiin ministeriökohtaisista tapaamisista laadittu keskusteluyhteenvedo ja siitä käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 4: Ministeriökohtaisten tapaamisten keskusteluyhteenvedo

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Ministeriökohtaisissa tapaamisissa on muodostettu tilannekuvaa, ja varsinaiset linjaukset on käsiteltävä ministeriöissä poliittisen johdon kanssa kansalaisjärjestöstrategiaa valmisteltaessa. Työryhmän jäseniltä taustaorganisaatioineen pyydetään konkreettisia ehdotuksia tavoitteiden asettamiseksi ja toimenpiteiden määrittelemiseksi. Sihteeristö sopii seuraavaksi tapaamiset ulkoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön (sekä Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen STEA) kanssa. Strategiaa valmisteltaessa on otettava huomioon, että valtionapuviranomaiset (noin 90) on myös monimuotoinen joukko. Sihteeristö tapaa ministeriöiden lisäksi myös muita sidosryhmiä, kuten kansalaisyhteiskuntatutkijoita.

7 AJANKOHTAISET SELVITYKSET

Oikeusministeriön Vapaa–Fri-hankkeessa laadittiin kolme selvitystä, joista viimeisin julkaistaan helmikuun aikana. Kansalaisyhteiskuntatutkijat Maija Faehnle ja Pasi Mäenpää esittelivät selvitysten tuloksia ja suosituksia strategiatyöryhmälle. Lisäksi strategiatyöryhmä kuuli, miten Paikallinen kansalaistoiminta yhteiskunnan resilienssin lisääjänä -VN TEAS-hanke etenee.

Päätös: Merkitään Vapaa-Fri-hankkeen selvitysten tuloksista ja suosituksista sekä Paikallinen kansalaistoiminta yhteiskunnan resilienssin lisääjänä -hankkeen etenemisestä käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 5: Selvitysten tulokset ja suositukset

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus vaikuttaa myös kansalaisjärjestöihin. Hallintorakenteiden muutokset voivat näkyä kansalaisyhteiskunnan rakenteiden muutoksina, mitä pitäisi arvioida ja tutkia. Kuntien, hyvinvointialueiden ja kansalaisjärjestöjen välisen yhteistyön eteen tehdään töitä (katso esimerkiksi hyvinvointialueiden yhdyspinnat). Lisäksi on tarpeen määritellä, mitä kumppanuudella tarkoitetaan, kun kansalaisjärjestöt tuottavat palveluja.

Paikallinen kansalaistoiminta yhteiskunnan resilienssin lisääjänä -VN TEAS -hankkeen resilienssimäärittelyä ja -kuvausta hyödynnetään kansalaisjärjestöstrategiaa luonnosteltaessa. Resilienssi on yhteydessä kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseen, toisaalta se on asia, jota kansalaisjärjestöt toiminnallaan vahvistavat yhteiskunnassa.

Työryhmä kiitti tutkijoita lämpimästi esittelystä toivottaen menestystä VN TEAS -hankkeen selvityksen jatkamiseksi. Kansalaisjärjestöstrategiaa valmistelevalle työryhmälle sihteeristö tapaa tutkijoita vielä erikseen syventääkseen keskustelua suosituksia.

8 KANSALAIJÄRJESTÖSTRATEGIAA KOSKEVA VIESTINTÄ- JA VUOROVAIKUTUSSUUNNITELMA

Kansalaisjärjestöstrategiaa koskevaa viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelmaa on tarkennettu edellisen kokouksen evästysten perusteella, minkä Mikko Lehtonen esitteli. Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelman liitteeksi on koottu kansalaisjärjestöstrategian valmistelua koskeva kuulemissuunnitelma, jota on alettu toteuttaa.

Päätös: Hyväksyttiin kansalaisjärjestöstrategiaa ja sen toimeenpanoa koskeva viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma, ja päivitetään sitä tarvittaessa.

Liite 6: Kansalaisjärjestöstrategiaa ja sen toimeenpanoa koskeva viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma (1.0 versio)

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelmassa painottuu kansalaisjärjestöstrategian valmistelu. Työryhmä käsittelee seuraavan version huhtikuussa, johon mennessä suunnitelmaan on tarkennettu toimeenpanovaiheeseen siirtyminen ja strategian toimeenpanoon liittyviä asioita, kuten hallintorajat ylittävän yhteistyön tekemistä. Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelmassa otetaan huomioon myös oikeusministeriön viestinnän asiantuntijoiden arvokas palaute. Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma on tarkoitettu strategiaa valmistelevan työryhmän sisäiseksi työvälineeksi.

9 MUUT ASIAT

Muina asioina todettiin, että yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarista neuvottelukuntaa varten kerätään tietoa valtionavustusleikkausten vaikutuksista kansalaisjärjestöihin. Tietojen koonti on arvokasta myös kansalaisjärjestöstrategiaa valmisteltaessa ja perusteltaessa kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten turvaamista.

10 TIEDOKSI

- Kansalaisjärjestöstrategian valmistelun perustiedot on suunniteltu lisättäväksi myös osoitteeseen om.fi. Siinä yhteydessä voitaisiin myös informoida vapaaehtoistoiminnasta ja varainhankinnasta.

11 SEURAAVA KOKOUS

Työryhmän seuraava kokous 3/2024 järjestetään tiistaina 13.3.2024 klo 9.00–11.00 (kokoustilassa Rundi ja Teamsissa).

Seuraavan kokouksen alustava asialista

- Kansalaisjärjestöstrategian luonnos
- Yleisen kuulemistilaisuuden 14.2.2024 keskusteluyhteenveto
- Ministeriökohtaisten tapaamisten ja muiden sidosryhmätapaamisten keskusteluyhteenveto
- 14.2.2024–6.3.2024 käytävän verkkokeskustelun keskeiset tulokset

- EU-näkökulma strategian valmisteluun: Fundamental Right Agency -puheenvuoro, demokratian puolustuspaketti

12 KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.48.

Liitteet

Liite 1 Kansalaisjärjestöstrategiatyöryhmän pöytäkirja 1/2024 17.1.2024
Liite 2 Päätös strategiatyöryhmän kokoonpanon täydentämisestä
Liite 3 Kansalaisjärjestöstrategian luonnos
Liite 4 Ministeriökohtaisten tapaamisten keskusteluyhteenvedot
Liite 5 Selvitysten tulokset ja suositukset
Liite 6 Kansalaisjärjestöstrategiaa ja sen toimeenpanoa koskeva viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma

Jakelu

Työryhmän puheenjohtajat, jäsenet ja varajäsenet, kutsutut asiantuntijat

Tiedoksi

Hankesivu